

mitrens simoniam confidentialem, iuxta motum proprium Pij Quintinam et si excommunicatio referretur Papae in illo motu proprio, at inhabilitas non referatur, vt bene Enriquez lib. 13. de excommuni. cap. 37. sine commento litera F. & cap. 36. num. 1. litera F. dicit posse Episcopum virtute Trident. sess. 24. cap. 6. de reformat. dispensare in inhabilitate occultae simoniae ad alia beneficia.

41 At virtute Bullae Cruciatæ nec potest commissarius, nec confessor ab hac inhabilitate absolueri; quia non est censura inhabilitas, sed pœna, & Bulla non concedit pœnas; & quia in Bulla denegatur commissario facultas absoluedi ab irregularitate simoniae. Sic Manuel 2. tomo summa c. 66. sine. & in Bulla Cruc. §. 12. num. 3. & in expositione motus Proprii Pij Quinti circa ingressum in monasteria Monialium, num. 35. & alij: & dicit Manuel eo num. 35. posse Episcopum virtute Trid. d. sess. 24. c. 6. dispensare in inhabilitate ad officia, & pruitatione officiorum, quando procedunt ex delicto occulto. Sed de hoc latè dicam in expositione motus Clem. VIII. de largit. numerum.

42 Secundo nota, quod etiam quando est beneficium simplex, licet Butrio cap. de simoniacè, de simon. num. 5. dicat posse Episcopum dispensare ex euidenti utilitate cum recipiente illud scienter simoniacè, at dicendum non posse, argumento à contrario sensu ex cap. penult. de elect. vbi tantum conceditur quando sponte renunciat, & ignoranter accepit. Sic Anton. cap. post translationem, de renunciat. num. 39. & cap. penult. de elect. n. 7. Tabien. verbo simonia, quest. 9. Panorm. cap. de simoniacè, de simon. num. 7. D. Thom. 2. 2. quest. 100. art. 6. ad 7. Sotus lib. 9. de iust. quest. 8. art. 2. conclus. vltima. Lud. Lopez 1. p. instr. noui cap. 307. fol. 972. pag. 2. Rebuff. praxi. tit. quot. modis acquirantur beneficia, num. 9. Nauarr. lib. 5. consil. tit. de simon. in nouis consil. 91. num. 7. in antiquis consil. 35. licet D. Thom. Nauarr. Rebuff. Sotus, Ludou. Lopez non distinguant. si beneficium sit simplex, aut curatum, sed indistinctè id docent de beneficio.

43 Vltima conclusio. Si expectat sententiam priuationis, qui scienter recepit dignitatem, vel curatum simoniacè, nullo modo potest Episcopus dispensare cum illo ad illud, vel aliud beneficium, quia damnatus per sententiam de simonia est effectus infamis infamia iuris, vt dixi supra dub. 104. & vt docet Nau. lib. 5. consil. tit. de simon. in nouis consil. 91. num. 6. vers. ad tertium, in antiquis consil. 35. n. 6. vers. ad tertium) est irregularis, quia infamis: & cum infami infamia iuris non dispensat Episcopus, nisi in casibus in iure expressis, vt notatur cap. cum re, de sentent. & re iudic. Item quia Episcopus dispensat in adulterio, & minoribus delictis, vt notatur cap. at si clericus, de iudic. sine; at simonia est grauior cap. siens, & cap. licet, de simon. Sic Panorm. cap. de simoniacè, de simon. num. 6. Artil. verb. simonia num. 51. Tabien. ibi, quest. 9. Syluest. verb. suspensio quest. 7. Acto 4. Angel. simonia 6. num. 3.

44 Immo eadem ratio probat idem in beneficio simplici, damnatus enim de simonia in illo, efficitur infamis. Panorm. eodem cap. de simoniacè, n. 7. Tandem notanda sunt tria.

45 Primò nota, quod, vt valeat dispensatio obtinentis beneficium, quod scienter simoniacè obtinuerat, est opus facere mentionem, quod simoniacè obtinuerit, non autem, vt obtineat alia, vt habes supra dub. 104. num. ...

Secundò nota, quod qui simoniacè obtinuerat beneficium, v. g. Canoniatum, etiam ignoranter, si postea dispenseret cum eo ad illum canoniatum, non conseruabit locum, quem antea habebat in Capitulo, sed tanquam modernior aliis obtinebit vltimum locum. Ratio, quia antea tenebatur renuciare, & per renunciationem vacauit: & sic habetur cap. ex infirmatione, de simon. & probat latè Nauarr. lib. 5. consil. tit. de simon. in nouis consil. 97. num. 4. in antiquis consil. 61. num. 4. Hoc tamen intelligo, quando ipse Canonicus renuciavit canoniatui: nam tenendo, quod talis collatio fuit valida, quando simoniacè ignoranter accepit, vt supra tenui, si ipse non renuciet, sed obtineat à Papa reualidationem, manebit in eodem loco, quem antea habebat in Capitulo, quia non desuit esse Canonicus.

47 Vltimò nota, quod si is, qui recipit beneficium simoniacè ignoranter, petat à Pontifice compositionem fructuum perceptorum, & reualidationem tituli, si Pontifex respondeat, concedendo compositionem; at circa beneficium nec aufero, nec confero: hic non potest retinere beneficium, quia indiget noua reualidatione tituli. Sic Nauarr. lib. 5. consil. de simon. in antiquis consil. 73. in nouis, in fine totius quinti libri.

An verò possit quis super illicite compositi 48 Cruciatam, dicam in expositione Cruciatæ, dub. 100.

DVBIVM CXXI.

An qui tenetur restituere fructus simoniacè perceptos, vel alia debita incerti domini casu quo illi fructus possunt restitui pauperibus, iuxta dicta supra dub. 119. satisfaciatur elemosynis, quas huius obligationis aut ignarus, aut immemor pauperibus erogauit.

PRO solutione huius præmittendum est, quod qui ex deuotione facit opus, ad quod tenebatur, v. g. audit Missam in die festo, immemor, aut ignatus præcepti, quia ignorabat, vel non recordabatur esse festum, satisfaciatur præcepto, ita vt postea memor, vel certior factus de præcepto non teneatur iterum audire, quia licet desit intentio actualis satisfaciendi præcepto, at desit virtualis, vel saltem habitualis, qua si ille nosset præceptum, vellet illi eo opere satisfacere, quando non est intentio contraria. Probat, quia alias sequerentur multa inconuenientia.

Primò, quod, qui celebraret in Pascheate ex consuetudine celebrandi non recordatus præcepti, non adimplet illud, sed peccaret mortaliter, & similiter, qui frequenter conficeretur in anno quos tamen nullus damnabit.

Secundò, quia lex absolute præcipit actum, & non præcipit fieri tali intentione. Sic multi, quos retuli lib. 1. summa cap. 13. num. 9. vbi de hoc latè egi.

Ex hoc inferunt aliqui quod si amicus ne sciens alteri amico aliquid debere ex iustitia, tantundem ei donet, satisfaciatur debito ex iustitia, nisi iste dono tantundem receperit, vel recipiat ab amico: & si minus dono receperit ab amico, in illo, in quo excedit, satisfaciatur pro debito iustitiæ: nisi

nisi expressè habuerit intentionem contrariam, quia semper intelligitur virtualiter soluisse: nam semper intelligitur illa maxima, quod vult se à debito liberare quamprimum potest. Similiter quando quis tenebatur propter incertitudinem creditorum, vel ob aliam causam restituere pauperibus, si ignarus, aut immemor huius obligationis, facit elemosynas, potest omnes elemosynas, quas fecit post talem obligationem, compensare cum debito illo. Sic nonnulli docti iuniores.

3 Sed hoc posterius placet mihi, non autem prius de debitore certo, cui ignatus debiti aliquid donat amicus; quia licet legatum compensetur cum debito necessario, at donatio non videtur facta animo compensandi cum debito, vt infra dicam lib. 4. cap. 2. dub. 15. de legatis, eo quod cum donatio sit merè gratuita, eius naturæ repugnat ratio debiti: & ita qui donat, habet intentionem expressam gratis, & absque omni debito dandi; & sic repugnat intentioni virtuali satisfaciendi pro debito: at elemosyna non repugnat ratio debiti, modo non sit debita eius naturæ speciali lege iustitiæ, illimet, vt ratione mutui, vel venditionis, &c. Et hoc clarè patet, quia secundum multos, & est valde probabile, extremè indigenti tenetur diues ex iustitia dare elemosynas, & tamen si ex peccatiuitali sacramentali, vel eo quod habet debita incerti domini, teneretur ad elemosynas, satisfaciatur dando sic indigenti: & ideo dum donat, repugnat rationi donationis intentio virtualis satisfaciendi pro debito, si nosset; quare talis intentio non est: at cum elemosyna non repugnet velle satisfacere pro debita aliàs elemosyna, censetur habere hanc intentionem virtuales, & sic satisfaciatur.

DVBIVM CXXII.

An si quis existens excommunicatus, vel per simoniam obtinuit beneficium, quod spectet ad iustitiam, indiget noua patroni presentatione, quando est absolutus ab excommunicatione, vel dispensatus in illa simonia, vt obtineat beneficium.

1 PRIMò dico, si talis presentatio facta est ante excommunicationem, vel non simoniacè, & postea excommunicatus, vel simoniacè obtinuit beneficium, absolutus ab excommunicatione, vel dispensatus in simonia non indiget noua presentatione, sed reualidatione tituli. Ratio, quia illa presentatio fuit legitima, nec illo est priuatus presentatione legitime facta, sed beneficio male obtento. Sic Enriquez, & alij iuniores à me consulti.

2 Secundò dico, si tamen presentatio facta fuit simoniacè, vel dum erat excommunicatus, indiget noua presentatione. Ratio, presentatio fuit nulla: sic iidem iuniores; sicut supra dub. 71. dixi, quod si patronus excommunicatus denunciatus presentat aliquem ad beneficium, in iustitia facta virtute dictæ presentationis est nulla, sicut & ipsa presentatio.

3 Tertio dico, quod si de omnibus fieret relatio Papæ, ipse posset etiam reualidare illam presentationem, siquidem solo iure Ecclesiastico est

nulla: memento tamen, quod si est patronatus laici, oportet de hoc facere mentionem; cum non facta expressa huius mentione, non censetur Papa illi derogare, vt dixi supra dub. 54.

DVBIVM CXXIII.

An qui simoniacè, vel existens excommunicatus obtinuit beneficium, absolui possit, dum procurat dispensationem, seu reualidationem tituli: vel cogendus sit statim resignare.

1 SIT conclusio. Si statim sine mora mitteret pro dispensatione, potest absolui; secus si in hoc immoretur. Ratio, quia dum facit diligentias, non est in mora: vt fur non est in mora, & potest retinere, dum petit remissionem à domino. Sic Medina lib. 1. summa cap. 14. §. 21. sine. Manuel 2. tomo summa cap. 66. sine. Ludou. Lopez 1. p. instr. noui, cap. 307. fol. 971. pag. 2. Enriquez lib. 7. de indulgent. cap. 34. num. 7. & lib. 13. de excommuni. cap. 14. num. 2. & fere expressè id dicunt Syluest. beneficium 5. in principio, Tabien. beneficium 3. §. 5. quest. 3. D. Anton. 2. p. tit. 1. cap. 5. §. 11. sine. Artil. verbo beneficium, num. 57.

2 Immo licet tale beneficium sit Curatum, si talis absoluitur ab excommunicatione, & ab irregularitate, quam contraxit celebrando, vel ministrando sacramenta, potest, si res est occulta, & statim mittit pro dispensatione, remanere in eadem administratione beneficij per illud breue tempus, dum venit dispensatio; quia cum defectus tituli sit occultus, habet veram iustitiam, & verè administrat sacramenta. Sic quidam docti iuniores.

CAPVT IV.

De tributis, & vectigalibus.

SVMMARIVM.

DVB. 1. An fas sit Principi iusta tributa imponere, & huiusmodi lex tributa imponens obliget ad eorum solutionem ante iudicis sententiam.

2. Quot, & quæ conditiones exigantur ad tributorum instituan.

3. Qualis debeat esse facultas regia, vt virtute illius possit quis tributa imponere.

4. An antiqua consuetudo, cuius initij memoria non extat, det auctoritatem ad imponenda noua tributa, vel tantum ad exigendum vetera.

5. An Principibus Sarracenis, & alijs Principibus infidelibus teneantur soluere huiusmodi tributa alijs iusta, Christiani transuentes per eorum terras.

6. An teneantur subditi ad tributum soluendum, quando est dubia iustitia tributi.

7. An publicani exigentes tributa peccent, quando est dubium, Doctorum, & prudentium iudicio, an sint iusta.

8. Circa eandem secundam conditionem, an quando iam non extat, sed cessauit causa, ob quam est tributum impostum, vel si adhuc extat Princeps, qui tributa exigit, non prestat id, propter quod constat tale tributum fuisse à Principe impostum, teneantur subditi in conscientia soluere illud tributum.

Vtrum,

- 9. *Verum, quando non imigilantur profidia, possint domini accipere iura, que sunt imposta, ac dantur ad tales vigillas.*
- 10. *An tributa debeantur, antequam publicanus petat.*
- 11. *An si publicanus non petat alcaualam, vel vectigal tempore a lege prescripto, sit tutus in conscientia mercator, qui transiit eo tempore, non soluit etiam publicano petenti.*
- 12. *An si quidam veniat ad vendendum aliquid secreto, & occulte, ut ita defraudet alcaualam, peccet, & teneatur restituere emptor, & scilicet, quo venditor ille tenebatur ad illam.*
- 13. *An alcauala sint iusta in conscientia, si decem procentum exigantur, & qui illas defraudat, teneatur restituere.*
- 14. *An domini, qui dono, vel pretio obtinuerunt a Rege alcaualas suorum oppidorum, possint illas augere, vel minuire, & exigere in toto rigore legis regie, scilicet unum de decem, quamvis Rex minus exigat a suis vassallis.*
- 15. *An pauperes, quibus ad victum necessaria non suppetunt, teneantur solvere gabellam, id est, alcaualam, aliisque vectigalia, ut pedagia, guidagia, Hispanie portazgo, &c.*
- 16. *An qui contra legem prohibentem intronavit mercem in aliquam civitatem, vel Regnum, teneatur solvere gabellam mercibus eiusdem speciei impostam pro eorum intronissione.*
- 17. *Ex quibus contractibus alcauala debeatur, & an in hac materia stricte, vel ample accipienda sit venditio.*
- 18. *An ex contractibus inominatis debeatur gabella, id est, alcauala.*
- 19. *An ex emphyteusi, seu locatione ad longum tempus debeatur alcauala.*
- 20. *An ex contractu constitutionis, seu fundationis census debeatur alcauala.*
- 21. *An ex transactione, & litis estimatione gabella debeatur.*
- 22. *An ex cessione debeatur gabella.*
- 23. *An ille, qui emit triticum, pannum, aut alias merces in maiori copia, quam sibi opus erat, non va vendat lucrando, sed vi partem exhibeat, & vendat eodem pretio suis amicis, aut aliis, quibus id gratum fore credit, teneatur solvere alcaualam.*
- 24. *An si quis omnia bona sua donec ea lege, ut donatus eum sustinet, eiusque debita soluat, debeatur alcauala.*
- 25. *An ex datione in solutum debeatur alcauala.*
- 26. *An ex bonis ex causa iudicati creditori additis debeatur alcauala.*
- 27. *An qui coactus a iudice domum, vel aliam rem vendit, teneatur solvere gabellam. Et ex venditione, vel permutatione facta in parentes, & filios.*
- 28. *An quando consanguineus retrahit rem aliquam alienam venditam, iuxta legem 70. Tanri, eodem pretio, quo vendita fuerat, debeatur gabella ex hac venditione huic retrahenti facta.*
- 29. *An qui mutavit frumentum veteri, ut sibi redderetur novum, teneatur solvere gabellam.*
- 30. *Verum artifices ex venditione operum, que in suis officijs sunt, gabellam debeant.*
- 31. *An vendentes aquam, vel vinum, gabellam debeant.*
- 32. *Verum ex venditione earum rerum, que pro anime expiatio relicta fuerunt, vel ex venditione reddituum beneficij facti per conductorem, debeatur gabella.*

- 33. *An ex contractu dotis, & ex divisione hereditatis inter heredes, quando pretium interuenit, debeatur gabella.*
- 34. *An quando ad divisionem faciendam admissa extranei licitatione, si res addita fuerit, debeatur gabella.*
- 35. *Circa eundem casum, an si in divisione hereditatis, heres sue partis portionem vendiderit, & in divisione cum emptore hereditatis, & hereditibus, pecunia interceperit, debeatur gabella.*
- 36. *Circa eundem casum, an si fratres bona hereditaria diuiserunt, & postea, aliquibus diebus intericulis, eadem bona permutarunt, debeatur gabella.*
- 37. *An ex venditione, vel permutatione inualida, vel non perfecta, ut quia conditionalis, vel pretium non est solutum, vel res non est tradita, debeatur gabella.*

DVBIVM I.

An fas sit Principi iusta tributa imponere, & huiusmodi lex tributa imponens obliget ad eorum solutionem ante iudicis sententiam.

NOTA varia esse tributorum genera, quoddam tributum est, quod dicitur census, & est pensio, qua soluitur Principibus, pro personis, & capitibus civium in signum subiectionis, & non tam imponebatur pro gubernatione, quam pro subiectione profitenda, quod ad quandam vanitatem spectabat, & ob hoc numerabant populum, de quo punitus est David. Census etiam dicebatur olim pensio, que dabatur pro quantitate facultatum, quas vnaquisque habebat, & sic dicitur a censendo, eo quod facultates censebantur: & sic notatur in l. forma, ff. de censibus. Alia pensio, siue ius regni est, quod vectigal dicitur, quod soluitur pro rebus, & mercimoniis, que vehuntur gratia negotiationis, ab vna civitate, vel provincia in altera, & gratia, ac fines, propter quem datur, est murorum, & aliorum operum publicorum refectio; dicitur a vehendo, & videtur idem quod hispane Aduana; olim erat octava pars, nunc decima. de hoc habetur in l. lex presantiori. C. de vectigalibus, & in l. s. tit. 7. p. 5. Vectigal etiam dicitur tributum, quod ex fundis, & pradiis a conductoibus reipublice tribuitur, in l. ff. si ager vectig.

Pedagium, vel guidagium dicitur pensio, que datur etiam pro rebus, & mercimoniis, que vehuntur, & alportantur gratia negotiationis, & differt solum a vectigali in fine, quia materia pro qua datur eadem est, finis vero, & causa est defensio, & custodia viarum a latronibus, & inimicis, hispane portazgo, & secundum alios fines est etiam refectio pontium, & viarum. Alia pensio est que hispane dicitur Alcauala, & latine generali nomine gabella, ista datur a venditoribus pro rebus, que venduntur, & est decima pars, & instituta est a Rege Alphonsio pro acquienduo regno Granate. Alia pensio est que dicitur Assium, hispane sista, que datur de rebus emptis ad cibum, & potum pertinentibus, & datur ab emptoribus in ipso pretio ciborum. Alia pensio est, que tributum speciale dicitur. nam licet tributum ad omnia iura possit extendi, speciale tamen dicitur illud quod de terrarum nascentibus, & de proprio solo datur Regibus in subsidium ipsorum, & reipublice, olim dabatur

pro sustentatione militum publicorum. Alia pensio est publica, que dicitur talia, vel collecta, que est summa quaedam, quam Rex, vel reipublica exigit a quibus proportionaliter ad eorum substantiam, & bona, & dicitur etiam prestancia. Alia sunt genera pensionum, que variis nominibus latine, & vulgariter nuncupantur.

pra

pro sustentatione militum publicorum. Alia pensio est publica, que dicitur talia, vel collecta, que est summa quaedam, quam Rex, vel reipublica exigit a quibus proportionaliter ad eorum substantiam, & bona, & dicitur etiam prestancia. Alia sunt genera pensionum, que variis nominibus latine, & vulgariter nuncupantur.

Est tamen aduertendum, quod omnes pensiones istae in hoc conueniunt, quod sunt exactiones publicae pro bono communi, & solet vna accipi pro altera, v.g. census publicus, & tributum solent accipi pro eodem, scilicet pro pretio, quod datur Principi, vel reipublice de proprio solo: & vectigal, guidagium, gabella, duana, daticum, telonium, & etiam pedagium solent accipi pro eodem, scilicet pro pretio, quod datur pro rebus, & mercimoniis, que mutantur, & transferuntur, siue inuehantur in ciuitates, siue euhentur, licet sine, & causa soleant aliquando differe, talia vero praesentantia, & collecta, sunt etiam idem. Syllu. verb. gabella. Med. q. 16. Soto lib. 3. q. 6. art. 7. Ledesim. 2. 4. q. 18. arr. 3. fol. 258. Couart. reg. peccatum. p. 2. §. 5.

Item est aduertendum, quod licet gabella generaliter ad omnes exactiones extendatur, tamen vulgariter restringitur ad significandum vectigal, & pedagium, & alcaualam; item illas pensiones, que dantur pro rebus, que mutantur ab vno populo in alterum, vel que ibi venduntur, Syllu. verb. supra.

His suppositis circa questionem positam duplex est sententia.

Prima docet non teneri hominem reddere tributa ante iudicis sententiam; ratio, quia lex de tributo reddendis est poenalis, & sic ante iudicis sententiam non ligat. Sic Angel. verbo pedagium num. 6. Henricus Gandauo quodlib. 3. quest. 22. & Tabien. verbo pedagium num. 9.

Secunda sententia docet oppositum. Sit

Prima conclusio. Principes possunt imponere tributa subditis ex iustis causis, & seruat conditionibus dubio sequenti ponendis. Conclusio est de fide; probatur, sacre literae docent Principibus esse reddenda tributa, vt *Matib. 17. 22. & ad Rom. 3.* ergo fas est Principibus ea imponere, & a subditis exigere: item 1. Corinth. 9. *Quis pascit gregem, & de lacte eius non comedit.* Sed Princeps labore magno, & cura assidua moderatur regnum, iustitiam ministrat, & ciues in pace conseruat ab hostibus, quia magnis expensis tutatur: ergo ratione horum potest imponere tributa.

Secunda conclusio. Tributa iusta tenentur quifque in conscientia soluere ante omnem iudicis sententiam. Probatur, quia tributa non sunt poenae, sed sunt instituta, tanquam praemium, & merces Principis pro labore, quem sustinet in conferuanda, & gubernanda reipublica, sicut datur merces mercenario; ergo. Secundò patet ex illo ad Rom. 13. *Cultus tributum, tributum.* &c. Haec conclusio est aded certa, vt oppositum appellat errorem Castrus *vbi infra.* hanc tenent D. Hieron. & Theophylactus super illud *Matib. 22. Quae sunt Caesaris, reddite Caesari.* D. Thom. *opusc. 20. de regimine Principum lib. 1. cap. 12. & lib. 3. cap. 5. & 11. & super e. 13. ad Rom. 13. 1. Nauart. summa cap. 17. Lat. & Hisp. num. 200. Couart. regula peccatum 2. p. 8. 5. Castrus lib. 1. de lege poenali cap. 11. corol. 2. Sotus lib. 4. de iust. quest. 6. arr. 6. Ledesim. 2. 4. quest. 18. arr. 3. Merina C. de rest. quest. 13. Syllu. gabella 3. quest. 8. Arnil. verbo*

gabella, num. 6. Rosel. verb. pedagium num. 8. Caiet. verbo, vectigal. Panorm. & communis cap. innotamtu, de censibus. Bertachinus tract. de gabellis, pag. in principio. Cord. summu. quest. 95. in resp. ad primum dubium. Gabriel 4. dist. 1. §. quest. 5. consil. 7. Host. in summu. tract. de rest. §. quibus, & qualiter, verbo. quid de quibuslibet. D. Ant. 2. p. tit. 1. cap. 13. §. 1. Orolota de nobilitate, l. p. cap. 3. Dozinus regula 164. Menchaca de success. creat. lib. 1. §. 10. num. 648. Parlarod. lib. de rebus quodidians. cap. 3. num. 13. Iosephus Angles in floribus quest. theolog. 2. p. quasi. de restitutione vectigalium 2. difficultate. fol. 234. Palacios in summa verbo vectigal. Bartolus l. vectigalia. ff. de publica Segura tract. de bonis licentis constante matrimonio num. 233. & Perez ibi in additionibus, & lib. 1. ordinam. tit. 3. l. 1. §. Queritur vterius. Supplementum verbo pedagium num. 9. Speculum concientiae tract. 2. cap. 11. Asten. lib. 5. tit. 22. super octauum praecipuum, Margarita confel. fol. 109. Antonius Trigon. singulari §. 9. Baldus l. vltimi, de iust. & iure, & rubrica, que sunt regalia, in feudis. Anron. Gabriel rem. 1. communium lib. 7. fol. 91. & Megia pragmatice tritici, cancl. 5. n. 42.

Hinc inferitur fraudantem gabellas iustus peccare mortaliter, & teneri ad restitutionem patet, quia peccat contra iustitiam, sic docent Dd. citati.

Secunda conclusio non refert, an reipublica, vel Rex haec tributa exigat per suos ministros, an per eos, quibus ipse vendit, quia cui cum que soluat, Regi soluitur, & a Rege surripitur, si non soluitur, & insuper fit iniuria illi, qui tributorum redditus emit, nec etiam excusat, quod ei in poteres, & institutores vectigalium praecognoscunt multas esse fraudes, quia multi eas patiuntur, sic Caiet. & Arm. ibidem.

Tertia conclusio, gabellas iniustas non tenentur quis soluere, vt si deficiat aliqua ex conditionibus ponendis dubio sequenti ad iustitiam gabellarum ita omnes Doctores citati.

Nota tamen, si tributum sit iniustum propter solum proportionem debitam, qua deficit (est enim vna de conditionibus ponendis) vitiosa quia excedit populi facultates, aut causa necessitatem, non obligabitur subditus ad id soluendum pro ea sola parte, qua est excessus; aliam vero partem, in qua est debita proportio, & commensuratio, tenebitur in conscientia soluere, sic Castru *vbi sup.* Merina cap. de rest. quest. 13.

DVBIVM II.

Quot, & qua conditiones exigantur ad tributorum iustitiam.

Sit conclusio, vt imponantur iuste tributa, tres exiguntur conditiones, secundum omnes Doctores.

Prima conditio est, auctoritas imponentis, id est, vt imponatur tributum ab habente auctoritatem imponendi: hanc vero auctoritatem habent Imperator, Rex, Concilium generale, vt expresse definitur cap. super quibusdam, de verbi significacione.

Nota circa hanc conditionem sub nomine Concilij comprehendendi etiam Papam. nam Concilium a Papa sortitur auctoritatem, sic Caiet. verbo, vectigal. Item licet aliqui Iurisperiti dubitauerint, an nomine Regis comprehendantur omnes

omnes Reges, vel tantum Rex Romanorum, id est, Imperator, quasi solus ille possit tributa imponere, cum nulli temporaliter sit subiectus: at res est certissima omnes Reges posse hæc tributa imponere, quod aperte constat tum ex d. cap. super quibusdam, ubi res diuersa ponuntur, Rex, vel Imperator, tum etiam ex communi omnium Regum praxi, & ita ferè omnes Doctores fatentur.

Secundò nota nomine Regum comprehendit rempublicam non recognoscentem aliquem Regem superiorem, sed quæ regitur per consules, aut gubernatores, ut est Veneta, & Genueusis ciuitas: similiter Principes nulli subditi, ut Dux Florentiæ, quia eadem est ratio de istis, ac de Regibus, sic Caiet. verbo veltig. al. Artil. verbo gabella, num. 7. Iosephus Angles in floribus q. theolog. 2. p. materia de resit. veltig. alium fol. 232. Otalora lib. de nobilitate 1. part. c. 3. Bertachinus in Dictionario, verbo Gabella. Saliz. l. veltig. al. C. noua veltig. Ioannes Andr. & Panorm. d. cap. super quibusdam, Syluester gabella 3. quest. 1. Angel. verbo pedagium num. 1. ubi Tabiena num. 2. & est certa res.

Tertiò nota, licet Reges Hispaniæ aperte habeant potestatem veltigalia indicendi, cum veri Reges sint, nec Imperatori sint subiecti, tamen in Hispania noua veltigalia, ac tributa non aliter imponere licet, quam si comitis ex more vocatis, regni procuratores, plebisque tribuni id probent, & ratum habeant, ut est constitutum lib. 1. tit. 7. lib. 6. noua recop. cuius statuti ea est ratio, quia ardua negotia non debent Reges priuquam ad populum, proceresque referantur, expedire, & habetur eodem tit. 7. lib. 2. & docent Iason l. placet. n. 10. C. de sacros. E. eccl. Paris. de syndic. tit. de Reg. excessibus, num. 18. Burgos de Paz in proamio legum Tauris, n. 447. Patlador. de rebus quotid. cap. 3. initio num. 8.

Quartò nota hanc auctoritatem imponendi tributa, & exigendi, etiam habere eos, qui ex consuetudine immemoriali, vel ex priuilegio Regum hoc ius habent, consuetudo enim immemorialis, ac Principis priuilegium dant in hoc ius, ut expressè habetur d. cap. super quibusdam, & docent omnes auctores citati.

Secunda conditio est causa iusta imponendi tributum, quæ secundum omnes est bonum commune, & non priuata utilitas ipsius Principis, nisi ea redundaret in bonum commune regni, ut si tanta esset Principis, aut domini inopia, ut communes redditus ad ipsius sustentationem non sat essent, vel esset captus ab hostibus, & indigeret pretio ad sui redemptionem, &c. & ratio est, quia Rex propter populi utilitatem, & non populus propter Regis commodum datus est, ita docent omnes Doctores citati.

Nota hic, si Rex in paupertatem deuenerit ex sua culpa, quia scilicet patrimonium prodegit inaniter, & non in ciuium utilitatem, non potest nouum imponere tributum ad paupertatem subleuandam, si alia via potest sibi consulere, quia cum fuerit in culpa dissipationis patrimonii, tenetur quod in se est facere, ne sua culpa subditis damnium subsequatur; sic D. Thom. Epistola ad Ducissam Brabantie, Medina c. de resit. quest. 13. 2. deinde. Salon 2. 2. post q. 77. art. 1. tract. de veltigal. art. 1. contr. 4. versic. Ex hac licet Palacios Rubios cap. per veltig. de donat. notab. 3. §. 2. 7. num. 12. Host. cap. conquirentem, num. 17. de offic. ordin. Henricus

cap. cum Apostolus, num. 11. de censibus. D. Anton. 2. p. tit. 1. cap. 13. §. 2. casu 3. absolute dicant non licere Principi tributum imponere, si ex sua culpa in eam indigentiam incidit; sed intelligendi sunt iuxta prædictam moderationem, & hinc respondendi posse ex licentia Regia imponi tributum ad soluenda debita populi, quæ ex iniqua rectorum eius administratione contraxit, quia supposito eum non posse ex bonis rectorum sibi satisfacere, reipublice interest propria oppidi non esse consumpta, sed substantiam ei inesse, ut necessitatibus occurrentibus possit succurrere.

Tertia conditio, ut tributum sit iustum est, ut in impositione tributi obseruetur debita forma: hæc autem forma consistit in triplici proportionem.

Prima proportio est tributi impositi ad necessitatem pro qua imponitur, ut scilicet non excedat necessitatem.

Secunda, tributi impositi ad rempublicam: & ita non sit nimis graue rempublicæ.

Tertia proportio est inter ipsos ciues, ut scilicet seruetur proportio in redditibus tributum: ita ut ditiores plus soluant, quam pauperes. Ita omnes Doctores citati.

Circa has conditiones aliqua seorsum agitantur.

DVBIVM III.

Qualis debeat esse facultas Regia, ut virtute illius possit quis tributa imponere.

Circa primam conditionem ad tributum iustitiam dubio præcedenti requisitam, scilicet auctoritatem, aut facultatem imponendi illa, sit

Prima conclusio ut possit quis virtute facultatis Regiæ tributa imponere, oportet ut expressè, & in specie concedatur, vnde non fat sunt verba generalia, ut si Rex constituat vicarium suum generalem, illique concedat regalia, licet virtute huius facultatis possit tributa imponere, at non poterit noua imponere, quia non datur ad hoc facultas in specie; ratio, quia cum pono tributa imponere sit maximè proprium Regibus, & res grauissima, non videtur in generali concessione comprehensa, quia in generali concessione non veniunt ea, quæ quis in specie non concessisset. Sic tenet, licet subobscure, Cumanus consilio 162. & videtur sequi Palacios Rubios rubr. de donat. §. 9. num. 6. ubi mouet questionem, & dicit dicendum esse, quod docet d. consil. 162. Cumanus.

Secunda conclusio in impetratione dicitur facultatis, ut suppletionis vitio careat, oportet fieri mentionem de aliis veltigalibus, quibus gratuita est ciuitas, in qua nouum veltigal imponendum est, ut colligitur ex cap. mandatum, & cap. literas, de rescript. Et ratio est, quia merito retrahet Principem hoc ab impositione noui veltigalis; sic Albericus, & Oldradus, quos refert, ac sequitur Gregor. Lopez l. 9. tit. 7. p. 5. versic. fin. mandando, Iason, & Alexander, quos refert, ac sequitur Palacios Rubios cap. per veltig. notab. 4. num. 11.

DVBIVM

DVBIVM IV.

An antiqua consuetudo, cuius initij memoria non exeat, det auctoritatem ad imponenda noua tributa, vel tantum ad exigendum vetera.

Circa eandem primam conditionem ad tributum iustitiam requisitam procedit præfens dubium, circa quod duplex est sententia.

Prima docet antiquam consuetudinem, cuius initij non cognoscitur memoria, non posse præferre auctoritatem ad imponendum tributa; sed tantum ad exigendum vetera. Probatur, quia si alicubi habetur, quod hoc possit consuetudo immemorialis, est e. super quibusdam, §. propterea, de verb. signific. (hoc enim opposita sententia pro se adducit); at hoc caput loquitur de tributis, quæ ex antiqua consuetudine introducta sunt, & non loquitur de auctoritate imponendi noua tributa: at longe maius est noua imponere tributa, quam vetera exigere; is enim, cui Rex concessit aliquod tributum sibi debitum, habet illud exigendi potestatem, non tamen nouum imponendi. Secundo probatur, quia cap. immunitas, de censibus, aperte dicitur solis Principibus esse concessam potestatem imponendi noua tributa: ergo aperte negatur hæc auctoritas consuetudini immemoriali; hanc tenet Calstr. lib. 1. de lege pignori, cap. 1. coroll. 2.

Secunda sententia docet consuetudinem immemorialem dare auctoritatem imponendi noua tributa, & augendi vetera: vnde ij, qui à tempore immemoriali habent consuetudinem, non tantum exigendi aliqua tributa, sed etiam imponendi noua, & vetera augendi, id poterunt. Ratio, quia reuera d. cap. super quibusdam, agebat Papa de iis, qui habebant potestatem imponendi tributa, nec obstat cap. immunitas, quia solis Principibus dicitur ibi hoc licere, scilicet de iure; at ex immemoriali consuetudine potest hoc ius aliis competere, ita Medina C. de resit. quest. 13. Syluest. gabella 3. quest. 1. Ang. verb. Pedagium, num. 1. Tabien. ibidem, num. 2. Panorm. d. cap. super quibusdam, fauet valde Caiet. verbo veltigal. ubi inter auctores pedagogiorum numerat Papam Regem, & immemorialem consuetudinem; idem tenet Gabr. 4. d. 1. §. 9. conel. 2. Otalora de nobilitate 1. part. c. 3. Decius consil. 669. Guido consil. 65. & 150.

Sit conclusio; hæc secunda sententia probabilior est, si tamen non haberent ij consuetudinem immemorialem exigendi, & imponendi, sed tantum exigendi tributa ab antiquo imposita, non possent noua imponere, nec antiqua augere, & concludunt rationes allatæ pro prima sententia.

DVBIVM V.

An Principibus Sarracenis, & alijs Principibus infidelibus teneantur soluere huiusmodi tributa alijs iusta Christiani transeuntes per eorum terras.

Dvbium etiam hoc versatur circa primam eandem conditionem, circaque illud triplex est sententia.

Prima docet Christianos non teneri soluere tributa infidelibus quicumque ij sint. Ratio, quia Th. Sanchez, Consil. moral. Tom. I.

Christiani non subduntur infidelibus, sic docent Hostiensis lib. 3. summa, tit. de censibus, num. 11. D. Anton. 2. p. tit. 1. cap. 13. §. 8. Tabien. verbo pedagium, n. 10. Archid. quem refert, & sequitur Ang. verbo pedagium, n. 7. Rosel. ibi num. 19. & explicat hoc esse verum etiam de infidelibus, qui iuste suum regnum possident.

Secunda dicit teneri omnibus infidelibus soluere hæc tributa Christianos per eorum terras transeuntes. Ratio, quia hosti lides est seruanda. 2. 2. quest. 4. cap. innocens, & 23. q. 1. c. nob. Item quia Principes infideles suis sumptibus seruant transeuntes à latronibus incolumes; item quia licet tales infideles possideant iniuste Christianorum terras, at dominium harum terrarum non pertinet ad mercatores, seu alias personas priuatas, sed ad Papam, vel Principem Christianum, cuius erant; ergo non potest persona priuata fraudare Principes infideles tributis sua priuata auctoritate, sic tenet Rainerius cit. à Sylu. ubi infra. Cord. summa casuum, quest. 96. dicens Ioannem à Metina consultum de hac re sic sensisse, & idem tenent aliqui alij viri docti.

Nota Couarr. cum Medina, per ipsum citato, hoc limitare, nisi interueniat auctoritas tacita, vel expressa Papæ, vel Principis Christiani, ad quem spectat expugnatio illius regni, hæc enim auctoritate interueniente possunt mercatores fraudare Principes infideles iniuste possidentes terras Christianorum veltigalibus. Ratio, quia sicut terræ illæ pertinent ad Principem Christianum, ita & tributa, quæ ratione talis dominij exigunt. Item, quia tales infideles plus debent Principi Christiano.

Nota etiam Rainerium limitare, ut habeat verum secunda sententia posita tempore pacis cum talibus infidelibus, nam tempore belli (inquit) fas est eos veltigalibus defraudare.

Tertia sententia est media. Sic Doctores citandi. Sit pro resolutione prima conclusio, si mercatores Christiani negotiantes in locis infidelium Principum, qualescumque hi sunt, pactum inirent cum ipsis de soluendis veltigalibus, tenerentur ratione talis pacti soluere. Ratio, quia pactum propria sponte initum obligat, hanc conclusionem, ut indubitatam, tenet Verbecius, quem refert, ac sequitur Syluest. gabella 3. q. 4. & Supplementum per Syluest. citatum, & ex Doctotibus primæ sententiæ fatentur idem Tabien. Angel. Rosel. idem tenent auctores secundæ sententiæ, & est verissima conclusio. nam virtute talis pacti Principes infideles ferunt mercatores à latronibus incolumes, & hoc suis sumptibus.

Nota conclusionem hanc limitare Rosel. nisi pactum esset metu extortum; nam tale pactum nullam parit obligationem.

Secunda conclusio, si verò non intercedat tale pactum, sed tantum statutum Principum infidelium, quod tributum imponitur, si illi Principes infideles iuste possideant suum regnum, utpote quod nunquam fuit Christianorum, Christiani negotiantes in eorum regnis, vel illa transeuntes, tenentur soluere pedagia alijs iusta ab his imposita; hæc conclusio est certa, nec oppositum reputabile. Ratio, quia hi sunt veri Reges, & licet eorum statuta non obligent Christianos, at ius nature, quod præcipit tributa

tributa à vero Rege, & iuste imposita soluenda esse, eos ligat, sicut si Gallus apud Hispanos negotiatur, tenetur soluere tributa à Rege Hispanie imposita, ratione negotiationis, licet alias Regi Hispanie non subditus sit; hæc vltia Cord. & Merinam tenent Verbecius, & Syluest. ubi supra. Rainerius, & Supplementum ubi supra.

8. Vltima conclusio, Christiani non tenentur soluere tributa imposita à Principibus infidelibus, qui vbi obtinent terras, quæ fuere Christianorum, nisi intercesserit pactum dictum in prima conclusione, hæc sequor vt probabiliore contra authores secundæ sententiæ. Probat, quia hi non sunt verè Reges, sed tyranni, ac per tyrannidem, & vim possident, ac vlrupant regnum; ergo tributa ab ipsis imposita non ligant, & possunt defraudari, si sine scandalo, & peccatis, ac mendacijs fieri potest, ita omnes authores primæ sententiæ, & Verbecius, Supplementum, & Syluest. ubi supra. Huius sententiæ videtur, & aperte Driedo lib. 2. de libert. Christiana, cap. 5. vbi inquit tyranno vlrupanti regnum licere fraudare gabellas, & Atm. verb. gabella, num. 2. vbi inquit, si imponantur gabella à non habentibus potestatem, vt à tyrannis, non obligant.

Tandem nota duo.

9. Primum est, nostram hanc tertiam conclusionem intelligendam esse, nisi Principes infideles vi occupantes Christianorum regna pactum inissent cum Principe Christiano, cuius sunt regna, vt illi veltigal soluere, id est, pagassen patriam al Principe Christiano; tunc enim Christiani illac transeuntes, vel ibi negotiantes, tenentur ad gabellas, quia ex voluntate, & consensu Principis habent regnum, & gabellas imponunt. Sic Medina, quem refert, ac sequitur Cordub. ubi supra.

10. Secundò nota, Ang. Tabien. & Rosellam ubi supra asserere Christianos per terras Sarracenorum transeuntes solum teneri ad soluendum ipsis aliquid in quantum sustententur in transitu per Sarracenos; sed Syluest. ubi supra dicit hoc esse falsum, quia iure naturali via publica est omnibus communis.

DVBIVM VI.

An teneantur subditi ad tributum soluendum quando est dubia iustitia tributi.

1. Circa secundam conditionem positam ad iustitiam tributorum, scilicet, vt imponantur ex causa iusta, dubitatur an cum apud prudentes, & doctos dubium est, an causa imponendi tributa sit iusta, vel lex ipsa imponens iusta sit, teneantur subditi ea soluere.

Duplex est sententia.

2. Prima dicit teneri subditos ad tributum soluendum, quando est dubia iustitia tributi. Ratio, nam in dubijs pro Principe standum est, & subditi tenentur obedire, sic Palacios vers. veltigal. Soto lib. 4. de iustitia, quest. 6. art. 4. & aliquot Thomistæ.

3. Secunda sententia docet oppositum; sic Doctores citandi. Sic

4. Prima conclusio, si loquamur de tributis antiquis, quorum initij memoria non extat, tunc semper pro his, qui illa exigunt, præsumendum

est, & sic in dubio tenentur subditi ea soluere; ratio, quia, vt ait regula iuris, quilibet præsumitur bonus, donec probetur contrarium: dum ergo non constat de iniustitia horum tributum initio, præsumendum est fuisse iustum, & in talibus verum est, quod dicitur, melior est conditio possidentis; in hac conclusione convenimus cum authoribus primæ sententiæ, & eam tenent fere omnes Doctores secundæ sententiæ. Host. lib. 3. summa rit. de censibus, num. 10. Syluest. gabella 3. q. 3. Medina Cde restit. quest. 13. Gabr. 4. d. 15. quest. 5. conclus. 7. D. Ant. 2. part. tit. 1. cap. 13. §. 7. Margarita confessorum in interrogat. circa septimum præceptum, fol. 93. Rosel. vers. pedagium, num. 4. Cordub. summa 9. §. 95. dnb. 1. §. al. 4. tributo, Castro lib. 2. de lege panali, cap. 11. caroll. 2.

5. Secunda conclusio, si tributa de nouo imposita sint ita, vt initio illorum memoria exitat, multo probabilius est non teneri subditos ea soluere, si de eorum iustitia dubitetur. Probat primò ex cap. peruenit, de censibus, vbi expressè dicitur censum, cuius causa ignoratur, non deberi, & subditari, oportet, vt omnis census ad quid esse quando persolui debeat, præsciatur; item ex cap. quanquam, de censibus in 6. vbi expressè dicitur pedagiorum exactiones tam iure canonico, quam ciuili esse damnatas; cum ergo præsumptio iuris sit contra tributa, oportet ad eorum iustitiam, vt de iustitia ipsorum constet. Item quia in iis, quæ in alterius damnum redundat, non tenetur subditus in dubio parere, vt docent Soto de regendo seculo, memb. 3. quest. 2. conclus. 1. Corduba lib. 3. quest. 9. 6. Cum ergo exactio tributorum sit in subditorum damnum, non tenentur subditi in dubio parere. hæc conclusio est contra Doctores primæ sententiæ, & eam docent Hostien. Syluest. Medina, Gabriel, D. Anton. Margarit. Rosel. Corduba ubi supra, Caietan. in summa, verbo veltigal. Amilla verbo gabella, num. 18. Tabien. verbo pedagium, num. 8. & 9.

Ang. ibi num. 6. Idem videtur tenere Driedus lib. 2. de libertate Christi. cap. 5. vbi hæc dicit, quia impositiones in hoc tempore sæpè sunt illicitæ, non facillè ingerendus est scrupulus defraudantibus, præsertim quando sunt pauperes, & de rebus ad proprium vltum pertinentibus; eadem sententiæ valde fauent aliqui Doctores dicentes, quòd cum tributum sit res odiosa, iudicandum est in dubio, non esse soluendum. Hi sunt Bart. l. si pupillus, ff. ad l. falscid. Cornecus consil. 106. volum. 4. Decius consil. 457. num. 8. quos refert, & sequitur Bertachinus in Dictionario, verbo Gabella; fauet etiam, quod docet Parlador. de rebus quotid. cap. 5. §. 2. num. 28. in ambiguis questionibus contra hunc, lucrum præcedentem, esse indicandum, per l. non puto, ff. de iure fisci.

DVBIVM VII.

An publicani exigentes tributa peccent quando est dubium Doctorem, & prudentum iudicio, an sint iusta.

Aliqui absolutè docent non peccare, quia non est circa tributorum iniustitiam, nec debere curiosius de iustitia tributorum inquirere, sic Andreas de Ilermia, quem refert, ac sequitur Gregor. Lopez part. 5. tit. 7. l. 9. vers. semejante.

Sit

2. Sit tamen conclusio, quando iustitia tributorum dubia est, publicani, qui Principi subiecti ab ipsoque compulsi exigunt gabellas non peccant, in hoc enim dubio præceptum superioris eos excusat. cap. quid culpatur 23. quest. 1. si velt non sint subditi, vel licet subditi sint sponte sua, & non compulsi hoc munus obeunt, peccant mortaliter; nulla enim est ratio eos excusans, & præstat id quòd dubium est an sit iustum, & in aliorum damnum vergit; sicut quando dubium est, an bellum sit iustum, milites qui ad illud eunt compulsi ex superioris obedientia non peccant, qui vetò propria sponte, peccant. Sic Nauar. summa, cap. 17. Lat. & Hispan. num. 201. Rosella verbo pedagium, num. 16. Syluest. gabella 3. quest. 7. Caietan. in summa, verbo veltigal. Ang. verbo pedagium in 6. Amil. verbo gabella, num. 9. Gabr. 4. d. 15. quest. 5. conclus. 7. littera P. Host. lib. 3. summa, tit. de censibus.

3. Nota, vt excusentur in dubio etiam subditi compulsi tenentur consulere peritos viros, & si illis consultis adhuc manet dubium, potest obedire, cum enim res hæc sit grauissima, & in grave damnum tertij, res hæc est attentè, & peritorum consilio perspicienda. Sic Host. & Syluest. item deponere debet dubium practice, id est, persuadere sibi debet in tali dubio licete, quia alias agens contra dubium practicum peccat. Sic Nauar. ibi.

DVBIVM VIII.

Circa eandem secundam conditionem, an quando iam non extat, sed cessauit causa, ob quam est tributum impositum, vel si adhuc extet Princeps, qui tributa exigat, non præstat id, propter quod constat tale tributum fuisse à principio impositum, teneantur subditi in conscientia soluere illud tributum.

1. Medina C. de restituit. quest. 14. dicit circa tributum pro viis à latronibus custodiendis impositum teneri subditos soluere, licet Princeps in custodienda via negligens sit, modò compenset damna transeuntibus subsequuta ex sua negligentia, quia obligatio Principis imponentis tale tributum non est categorica, sed disiunctiua, tenetur enim diligentiam, & expensas apponere, vt viae sint tutæ, vel si hoc non præcet, damna transeuntibus illata compensare, vnde si alterum horum Princeps præstet, tenentur subditi ad tributum. Sit tamen

2. Prima conclusio, quando iam non extant, sed cessauit illæ iustæ causæ, ob quas constat talia tributa fuisse olim imposita, non tenentur subditi soluere tributum. Probat, quia ad tributum iustitiam requiritur causa; ergo cessante causa, cessat tributum iustitia, & sic subditi non teneantur soluere; sic tenent Castro lib. 1. de lege panali, cap. 5. documento 3. §. ex hæc 3. regula. Antonius Trigon. singulari 89. Firmianus tract. de gabellis, 9. part. in principio. §. 9. principaliter D. Anton. 2. part. tit. 1. cap. 13. §. 8. Iosephus Angles floribus 99. theologiar. 2. part. vbi de restit. veltigalium, fol. 235. Tabien. verbo pedagium, n. 8. Rosel. ibi num. 7. Cordub. summa casuum, quest. 95. Caietan. verbo veltigal. Medina C. de restituit. q. 14. Th. Sanchez Confil. moral. Tom. I.

Driedus lib. 2. de libert. Christiana, cap. 5. littera D. Parlador. lib. de rebus quotid. cap. 3. initio num. 5. Corsetus de potestate Regia, 4. part. quest. 49. Amil. verbo gabella, num. 4. Hostien. lib. 3. summa, tit. de censibus, Syluest. gabella 3. quest. 3. & etiam Felinus cap. 1. de consil. num. 41. Ancharan Bald. & alij per Felinum citati, Menchaca lib. controu. frequent. cap. 10. num. 44. & de success. progressu, lib. 1. prefatione 98. Sed dicit eo num. 98. intelligi, vt tunc sopiatur talis lex, non tamen omnino extinguatur, & sic eadem causa redeunte exigi potest, & debetur ipso iure idem tributum.

Nota hanc conclusionem intelligendam esse, nisi cessante illa causa Princeps conueneret illud tributum in aliam iustam causam publicam; sicut enim potest de nouo pro hæc iusta causa publica, tributum exigere, ita potest impositum vltierius prouehere; sic Cordub. ubi supra, & colligitur ex Soto lib. 3. de iust. quest. 6. art. 7. & Ledem. 2. 4. 9. 18. art. 3. fol. 258. Sotus enim & Led. iustificat actualam, licet cessauerit causa, scilicet bellum Granatense, eo quòd conuersa est in alias publicas vtilitates.

Secundò nota Merinam limitare hanc conclus. vt non teneat verum, quando causa ab hinc tanto tempore cessauit, vt de cessationis initio non extat memoria, & Princeps illo medio tempore bona fide exegit, & redditum est ei tributum, tunc enim ratione prescriptionis debebitur Principi hoc tributum; sed hanc limitationem merito reprobatur Cord. ubi supra, non enim potest esse legitima prescriptio, cum ex quo cessauit causa, cessauit titulus, ac bona fides.

Secunda conclusio, quando Princeps non præstat id, ad quod imposita sunt tributa, vt si imposita sunt ad refectionem pontium, & tamen non refectionem pontium, non tenentur subditi ea soluere. Ratio, quia cessat causa iusta impositionis tributorum; sic Castro, Dried. Host. D. Anton. Iosephus Angles ubi supra. Margar. confil. in interrogat. circa septimum præceptum, fol. 935. Syluest. gabell. 3. quest. 9. Caietan. verbo veltigal. Amil. ubi supra. Gabr. 4. d. 15. 4. §. cap. 7.

Nota conclusionem hanc intelligendam esse, quando occurrente causa Rex non præstaret; sed si non præstaret, quia non occurrit necessitas, est tamen paratus ad præstandum tempore necessitatis, v. g. si pro maris tutela, & defensione imponatur à Principe tributum pro expensis faciendis, vt securi sint à piratis nauigantes, si piratis existentibus nullam præbet Rex nauigantibus contra piratas defensionem, non tenentur subditi hoc tributum soluere, quia Princeps non præstat id ob quod est concessum; at si pirata non essent, & ideo Rex nullas expensas maris tutela tribuat, est tamen paratus quoties opus fuerit nauigantes à piratis tueri, tenentur subditi ad soluendum hoc tributum; quia non oportet, vt semper opere compleatur causa tributi, sed satis est quando occurrit necessitas compleatur; sic Castro ubi supra, Otalor. lib. de nobilitate 1. p. 5. 3. Gregor. Lopez p. 5. tit. 7. l. 5. vers. seguros. Sylo. gabella 3. quest. 3. dicto 3. Amil. verbo pedagium, num. 6. D. Anton. §. 7. & Host. ubi supra. Tabien. verb. pedagium, num. 8. vbi & Rosel. num. 4. Cordub. summa quest. 95.

Secundò est limitanda conclusio, vt præcedens, 7 scilicet, nisi Rex conueneret illud tributum

in aliam causam publicam; sicut enim pro hac causa possit nouum imponere tributum, ita possit antiquum in hanc conuertere.

DVBIUM IX.

Utrum quando non inuigilantur praesidia, possint domini accipere iura, quae sunt imposita, ac dantur ad tales vigiliis.

- 1 **S**it prima conclusio. Si talia praesidia iam ita corruere, quibus nec sunt praesides, nec habitare possunt, non possunt accipi talia iura; quia cessauit omnino causa, nullisque restat titulus; haec conclusio patet ex dictis *dubio procedenti*, & eam tenet Corduba *summa cas. quae. 113*, & alij viri docti nostrae Societatis.
- 2 **S**ecunda conclusio. Si talia praesidia adhuc stant, & ad suis praesidibus, aut ab horum locum tenentibus habitantur, adesseque probabilitas fore, vt aliquando sit necessarium talia praesidia inuigilare, bene potest admitti consuetudo, quae viget accipiendi iura, quae pro talibus vigiliis assignantur, licet illa modo in istis non consumantur (modò enim de praesenti non sunt necessaria eiusmodi vigilia, oùm terra nunc pace fruatur;) contingere autem potest, vt opus esset consumere omnia iura, quae pro his vigiliis de more accipiuntur, & multo plura ad vigilandum talia praesidia. Quapropter bene potest accipi, quod de more habetur, dummodo quando sese offerat eiusmodi necessitas, non cogantur subditi, aut populi plus soluere ad eiusmodi vigiliis. Patet conclusio ex *dubio procedenti*, quia hic non omnino cessat causa, sed eius executio suspenditur, donec necessitas occurrat. Sic Corduba *ubi supra*, & alij docti recentiores.
- 3 **V**ltima conclusio. Nisi adesset probabilitas aliqua fore, vt aliquando esset opus talia praesidia inuigilare in utilitatem, tutamenque populorum, tunc non possent accipi huiusmodi vigiliarum pretia inuitis eisdem populis. Nam tunc cessaret iam omnino causa talis impositionis, patet ex dictis *dubio procedenti*, vt tenet Corduba *ubi supra*, & alij.

DVBIUM X.

An tributa debeantur antequam publicanus petat.

- 1 **D**ubium procedit circa quæcumque tributa, siue sint gabella, id est, *Alcaualas*, siue vectigalia, aut pedagia, id est, *Aduanas*, o *portaxgos*, quæ accipiuntur ratione transitus, aut propter itinerum asecurationem, casu quo isthaec omnia tributa iusta sint; quando enim essent iniusta, manifestum est etiam petita non deberi.
- 2 **D**e hoc variae sunt sententiae, omnes tamen in hoc conueniunt, quod quaecumque sit tributum, si alicubi consuetudine obtentum esset, vt tributa non soluuntur, donec fuerint petita, exculantur non soluuntur, donec fuerint petita, modò fraus omnis, & dolus ad merces occultandas abist; quia consuetudo vim legis obtinet. Sic Couarr. *regul. peccatum*, 2. part. §. 5. num. 5. *Parlador. de rebus quotid.* cap. 3. introitio, num. 13. *Perez lib. 8. ordinum. titul. 15. l. 2.*

fol. 305. §. ex qua inferri potest, Ledesin. 2. 4. q. 18. artic. 3.

At dubium est, rebus, vt nunc, quid sit dicendum. Variae sunt sententiae. Quidam dicunt teneri quempiam soluere tributum antequam petatur. Probatur, qui alicuius quantitatis debitor est, tenetur illam soluere, antequam petatur, sed venditores, & alij tenentur gabellas Regi, & eius publicanis tanquam eis debitas reddere; ergo tenentur ad hoc, antequam petatur. Item specialiter in gabella, quæ *alcauala* dicitur, probatur ex l. 120. *del quaderno de las alcaualas*; quæ hodie est lex 31. titul. 19. lib. 9. *nona recopil.* vbi sic dicitur, *sea obligado el vendedor a buscar al arrendador, y pringuniar por el a sus vecinos, para hacer la saber la venta, y pagar el alcauala, y en caso, que no parezca, depositar ante el Alcalde mayor el alcauala*. Ecce quam clare præcipitur solui *alcaualam*, licet non petatur; & quod atinet ad vectigalia, id est, *portaxgos*, probatur ex l. 7. tit. 11. lib. 6. *nona recopil.* vbi sic dicitur, *Losque enienden de llevar los portaxgos sean venidos de poner quien los cobra, y sino los pusieren, o eniende, los que por alli passaren sin pagar el dicho portaxgo, no incurran en pena alguna, salvo solamente el dicho portaxgo*. Ergo vectigal tenetur quis soluere etiam non exactus. Hanc sententiam tenet Couarr. *ubi supra*; vbi dicit vendentem aliquid teneri certiorum facere publicanum, vt soluat ei *alcaualam*; & transmittentem per loca publica, & consueta merces, si nullus sit portitor, vel custos, qui vectigal exigat, adhuc teneri ad vectigalis solutionem. Idem quo ad *alcaualas* tenet *Parlador. ubi supra*, & tenet Corduba *summa quae. 95. artic. 2. & 10.* & *Metina*, quando moderate petuntur, vt vigesima pars; secus quando petuntur rigide, vt decima pars. 1. 2. *quae. 96. artic. 4. vers. secunda conclusio*. Fayer satis *Castro lib. 2. de lege panali, cap. 2. sub finem §. quarto ex huius capituli*, vbi haec dicit: *Qui alcaualam soluere consistit, peccat mortaliter, & tenetur restituere*; & idem de eo, qui res de regno ad regnum transferendas manifestare noluit, ne solueret vectigal.

Alij verò oppositum sentiunt. Sit

Prima conclusio. Illi qui bona fide sine fraude, & dolo vendunt merces suas in absentia publicanorum, seu exactorum, ita, quod ipsi non petunt ab illis hoc tributum, non tenentur ad restitutionem illius. scilicet *alcauala*, licet res, quæ venditur, sit magna quantitatis, & licet *alcauala* petatur moderate. Ratio est, quia ita habet usus, vt *alcaualae* exactæ soluuntur, & ita hoc tributum est receptum, & acceptatum à republica, & non aliàs, quia est tributum durissimum. Et confirmatur, quia esset res dura, vt teneretur quis inquirere publicanum; & lex 31. tit. 19. lib. 9. *nona recopil.* oppositum dicens non est usu recepta. Hanc conclusionem, vt iacet, tenuerunt multi viri docti tum ex nostra Societate, tum ex aliis familiis. Idem expressè tenet *Auendano in Dictionario, verbo Alcauala*; vbi haec dicit: si quis gabellario Regis petenti *alcaualam* fraudem fecerit, ne possit eam consequi, tenetur in conscientia restituere: si tamen regius gabellarius non petierit, licet venditor ita secrete vendat, vel commutationem faciat, vt contractus non veniat in gabellarij notitiam, non tenetur *alcaualam* offerre

offerre non petenti gabellario, etiamsi ille percipiat *alcaualas* ex causa onerosa locationis: nam talis est natura hoc tributum, vt non debeatur, nisi petatur. Idem *Palacios in summa, verbo, vectigal*. vbi haec dicit, Si quis non se abscondat, nec fraudem faciat, non tenetur soluere gabellam donec petatur, non enim tenetur publicanum querere, sed paratus esse ad dandum, cum petierit. Idem *Ledesin. 2. 4. quae. 18. artic. 3. fol. 258. pag. 4.* vbi haec inquit, *Alcauala*, vt nunc soluitur, est iusta; quia nullus soluit, nisi petatur à publicano. Et licet fol. 259. *pagin. 2. conclus. 2.* videatur hoc limitare, quando est consuetudo, vt non soluatur, nisi petatur; at in tertia conclusione haec dicit: Gabella vt nunc soluitur communitur, scilicet petita à publicano, & non aliàs, est tributum honestum, & moderatum, & tenentur cives soluere. Idem tenet *Iosephus Angles in floribus quae. Theolog. 2. part. quae. de restitution. vectigalium, fol. 234.* vbi haec inquit, Secundum Hispaniae consuetudinem non tenetur quis gabellas soluere, donec à questoribus exigantur: vnde si non dierit à via, & vendens proprias merces in foro, non tenetur manifestare gabellaris: secus qui occultat, &c. Idem, licet cum aliqua limitatione, & aliquanto serupulosius, docet *Soto lib. 4. de iustit. quae. 6. artic. 4. vers. de illo autem*, vbi haec inquit, forsan in conscientia dum res venduntur, quæ non sunt grandis pretij, non tenentur venditores querere publicanos ad soluendum, sed lat est soluere, dū ab illis petitur; & lib. 3. *quae. 6. art. vlt. vers. caeterum teneat*, vbi haec dicit, cum *alcauala* magno cum rigore exiguntur, facti est, vt quisque dum tributum petitur, soluat, maxime vbi debitum non est magni momenti. Et fauet *Menchaca de successione, lib. 3. §. 28.* vbi *Solum* vocat turriorem sententiam, quod fraudans *alcaualam* tenetur.

- 6 **N**ota, quod si *alcauala* tenet in capitate, vulgò *encabezado*, ita, quod ad summam conuentionis singuli, qui ita conueniunt, contribuere debeant, hi qui ita sunt in capitate, non poterunt in conscientia non soluere *alcaualam*, tamen non petatur. v. g. si pannorum mercatores sunt in capitate, hoc est, susceperunt in se soluere pecunie summam pro pannorum *alcauala*, non potest aliquis eorum in conscientia non soluere partem *alcaualae*, quæ sibi obtingit, licet propter ignorantiam ab ipsis non petatur; tenentur enim singuli ex contractu, & pacto inter ipsos inito de soluenda illa summa conuentionis. Quod si aliquis suam partem non soluat, reliquis illius soluendæ onus imponit. Secus dicendum est de extero, qui non est in capitate, hic enim non tenebitur soluere *alcaualam*, antequam petatur, cum nullum fecerit contractum, iuxta prædictam conclusionem.
- 7 **S**ecunda conclusio. Nemo, qui palam, & via recta transit, tenetur soluere vectigalia, vel pedagia, quæ soluuntur ratione transitus per portam, vel pontem, id est, *la Aduana*, o *pechos*, quæ imponuntur pro asecurandis viis, quando publicani, vel exactores, vel quia non adsunt ibi, vel quia transeunt non videntur, vel alia ratione vectigal non petunt. Ratio, quia non tenetur quis hæc tributa soluere, nisi petantur, durissimum enim esset obligare aduenas ad sciendum tributa statuta in portibus, vel portis. Sic tenent *Metina*, & *Corduba ubi supra*, & alij.

supra, & alij. Idem etiam docent *Palacios*, & *Iosephus Angles ubi supra*, liquidem vniuersaliter id docent de omnibus tributis.

Nota idem esse dicendum eadem ratione de 8 tributis, quæ soluuntur ratione transitus per saltus, id est, *los pueros secos*, *Merina ubi supra*.

Secundò nota, idem esse dicendum de collecta, 9 id est, *pecho*, & *alffiso*, id est, *ssifa*, scilicet non teneri quem soluere, antequam petatur, quia hoc tantum pendunt ignobiles, & nemo tenetur suam ignobilitatem propalare. Sic *Merina ubi supra*.

Hucusque dictum est, quando quis publicè, & in loco destinato vendit absque fraude, & quando palam, & per rectum iter transehit merces. At dubium est, quid dicendum sit, quando quis consultò occultat se, aut merces, vel occultè transfert merces, ne exigatur ab illo *alcauala*, vel *aduanas*, &c. an teneatur in conscientia restituere hæc tributa, antequam petatur. Quod enim teneatur, faciunt l. 96. 97. & 98. *del quaderno de las alcaualas*, quæ hodie sunt l. 13. 14. 15. 18. titul. 19. lib. 9. *nona recopil.* quibus cauetur sub certis penis, quod qui a portauerint panem, aut femina, vt vendantur, illa introducant per quasdam ciuitatis portas, vendantque in loco deputato, & quod nequeant intronitari, aut educi noctu aliquæ merces, vt in ita de omnibus certior fiat publicanus. Item, quia fraus, & dolus nemini debet patrocinari; & expressè hanc partem tenent *Palacios*, *Soto*, *Iosephus Angles*, *Cord. ubi supra*, *Menchaca lib. 3. controuers. frequent. p. 1. §. 2. num. 28.* immo *Couarr. ubi supra*, dicit hoc esse verum, licet consuetudine obtentum esset, vt gabella non deberetur nisi petita; id enim intelligendum esset, quando quis merces non occultaret. Immo *Iosephus Angles ubi supra* dicit, quod vendens occultè, licet eorum scriba contractum celebret, debeat *alcaualam*, licet non petatur. Idem *Metina C. de restit. q. 15. ad finem §. sequitur responsio*.

Alij verò oppositum docent, scilicet licet quis consultò occultet merces, aut se, ne exigatur ab illo hoc tributum, non peccare, nec teneri illud soluere, donec petatur; & hoc tenet hæc sententia de *alcaualis*, & *vectigalibus*, id est, *aduanas*, & *pedagiis* institutis ad vitium asecurationem. Probatur, quia hæc tributa recepta sunt à republica, ita vt non debeantur, nisi petita, quia sunt durissima. Vnde ipsi exactores, vel quorum interest, inuigilant, ne quis vendat res suas occultè; alij enim non tenentur facere, vt sui contractus veniant ad notitiam publicanorum, vel aliorum. Item quia si hæc tributa non deberent, nisi petantur, cur non poterit venditor occultare se, ne ab eo petantur. Nec obstant leges in oppositum adductæ, quia illæ factæ sunt in fauorem publicanorum, vt illi possint melius exigere *alcaualam*, & non soluentes pena legis plectere: & ad summum peccant venialiter non seruantes illas leges, & forsan nec venialiter, quia sunt merè penales, & sic receptæ; & nullus credit se peccare, eo quod non vendat in tali loco, vel per talem portam merces transferat. Et patet, quia illæ legibus cauetur vt nemo possit panem emere, nisi in tali loco, & tamen non putarem peccare, qui alibi emerit. Hinc sententia fauet *Nauar. cap. 28. in addit ad n. 64. capit. 25.* & tenent viri docti ex recentioribus. Pro eadem sententia facit, quia hodie communitur gabella transitu, vt habetur *cap. quinquam, de censibus in 6.*

quapropter nullus emptor eam retinet. Hanc conclusionem tenuere viri doctissimi, & mihi est certissima.

4 Secunda conclusio. Eiusmodi emptor non peccat alcaualam non retinendo. Probatur, quia, vt dixi, talis lex non est in vfu, & videtur iniusta, semperque damnificaretur emptor retinendo, saltem in eo, quod nemo vellet illi vendere. Sic docti iuniores.

5 Vltima conclusio. Si talis emptor cooperatur alicui fraudi, v. g. si diceret, ingredi huc, ne videamur à publicano, atque ita iuret ad occultandum, tunc tenetur restituere alcaualam casu, quo principalis non restituat, cum tamen teneatur ad id. Patet, quia cooperatur ad furtum, simul enim cum venditore operatur ad furtum. Sic iidem recentiores.

DVBIUM XIII.

An alcaualae sint iniuste in conscientia, si decem pro centum exigantur, & qui illas defraudat, teneatur restituere.

1 Duplex est sententia. Prima docet alcaualas esse iustas etiam summo rigore exactas, scilicet decem pro centum. Probatur, quia sic instituta sunt à Principe, vt habetur *lib. 9. noua recapitulatio. l. 17. l. 2.* & ex iustissima causa, nempe ad sumptus belli Granatenis; quod licet modò cessarit, at conuersa sunt in aliam publicam causam, scilicet ad sumptus regis in aliis bellis. Sic tenent Cordub summa, *quæst. 95. dub. 1. & quæst. 115.* Castro *lib. 1. de lege parati, cap. 11. corol. 2.* Parlador, *lib. de rebus quoad. cap. 3. in i. io num. 13.* Couar. *regula peccatum 2. part. 8. §. 5. n. 5.* & Metina *l. 2. quæst. 96. art. 4. vers.* Secunda conclusio. Hac tamen limitatione id docet Metina, modò non teneatur quis soluere, nisi exactus.

2 Secunda sententia docet non esse iustas alcaualas summo rigore peritas, scilicet si de decem petatur vnum. Probatur, quia est rigidum tributum, & ferè intolerabile; consumunturque res familiares, omnèque illas sibi Rex vsurpat, maxime cum sint alia multa vectigalia, & exactiones ordinariae, & extraordinariae, quæ Regi soluntur à subditis, & vnaquaque reuenditione eiusdem rei prædicta alcauala accipiat in eadem quantitate; quo fit, vt ex decem venditionibus totus rei valor accretet Regi. Huius sententiae videtur Sotus *lib. 4. de iust. quæst. 6. art. 4. vers. de illo autem,* vbi hæc inquit, *Alcauala, si cum moderatione exigatur, est iusta, & lib. 3. quæst. 6. art. ultimo. vers. Carerim reuera,* vbi hæc inquit, *licet decima sit consignata, at nisi vrgens regni necessitas id postularer, nimis graue esset tributum hoc ad rigorem exigere.* Eiusdem sententiae videtur Ledesma *l. 2. quæst. 18. art. 3. fol. 258. pag. 4.* vbi hæc dicit: *Alcauala est iniusta eo modo, quo soluitur, quia non soluitur communitè quantum debent, sed minus.* Et *fol. 259. pag. 2. concl. 3.* vbi hæc dicit, *gabellæ, vt nunc soluitur communitè, scilicet petita à publicanis, & non aliàs, est tributum iustum, quia non petitur ad rigorem: immo Rex vix vnquam percipit vigesimam, & dicit esse grauissimum tributum petere decimam.* Pro eadem sententia sunt alij Doctores dicentes licet fraudari gabellas, quando sunt nimis barbaricæ, scilicet quando soluitur vltra tertiam octauæ partis. Hi

sunt Felin. *cap. 1. de consuet. num. 41.* & refert Baldum. Idem Antonius Trigon. *singulari 89.* Armil. *verb. gabella. mon. 4.* Tabien. *verb. pedagiū, n. 8.* Sit

Prima conclusio. Hæc secunda sententia est probabilior: atque ita non tenetur venditor soluere vnum de decem, sed pro triginta, vel quadraginta vnum; reliquum autem est iniustum. Probatur tum ex autoribus citatis, & ex ratione posita: tum quia negari non potest, quin saltem sit dubia iustitia tam rigida exactio; at in dubio non tenetur quis soluere gabellas, vt dixi supra. Hanc conclusionem, vt iacet, tenuerunt plures Magistri Salmantini, & multi alij viri docti.

Hinc inferitur, quod qui semel soluit in integrum alcaualam publicano, potest se recompenfare, non soluendo aliam, quia primam non dequebat.

Secunda conclusio. Quia tamen prior sententia probabilis est, absoluedi sunt exigentes alcaualas in summo rigore, scilicet de decem vnum; quia cum habeant Doctores grauissimos pro se, habent iustam, & probabilem ignorantiam. Sic docti iuniores.

Tertia conclusio. Quando publicanus petit à venditore, vt sub iuramento declarat pretium rei venditæ, vt accipiat vnum pro decem, iniuste interrogatur venditor, & sic non tenetur totam aperire veritatem, sed potest dicere, non vendidi, nisi quinque, vel quatuor, cum venderit decem, intelligens intra semetipsum, ita vt teneat soluere alcaualam. Hæc conclusio potest probari, quia non debeo integrum alcaualam, vt dixi prima conclusione; ergo iuramentum exactum ad extorquendam integram alcaualam, est iniustum, & non iudicium: ergo potest venditor vti verbis antiquioribus ad occultandam veritatem, sed non vendidi, &c. est verbum eiusmodi, vt late dixi *lib. 3. summa, cap. 6. à mm. 19. vsque ad 32. inclusiuè;* vbi ex pluribus autoribus, & rationibus probauit non interrogatum iuridicè posse respondere, non feci. Et specialiter Syluest. *verb. mendacium, quæst. vltima. ferè in terminis hoc dicit,* ait enim clericum rogatum in porta ciuitatis, an aliquid portet, de quo fit soluenda gabella, posse iurare se nihil portare, intelligendo intra se, de quo debeat Clericus gabellam. Insuper hanc sententiam tenent viri docti ex recentioribus.

Nota tamen, si hic posset se excusare, dicendo cum iuramento, vendidi quinque, absque eo quod diceret negatiuam, scilicet, non vendidi plus quam quinque, ita vt nulla inde suspicio generaretur, non debet recurrere ad negatiuam, quia affirmatiua manifesta est vera, & negatiua est dubia, & ad has responsiones dubias recurrendum non est, nisi quando alia via veritas occultari non potest, vt dixi loco citato.

DVBIUM XIV.

An domini, qui dono, vel pretio obtinuerunt à Rege alcaualas suorum oppidorum, possint illas augere, vel minuire, & exigere in toto rigore legis regie, scilicet vnum de decem, quamuis Rex minus exigat à suis vasallis.

1 Non est sermo, an liceat exigere vnum de decem, quia iam dixi *dub. præcedenti,* id esse probabile, quamuis oppositum probabilis iudicauerim;

verim; sed quod in presenti queritur est, vtrum supposito, quod liceat vnum pro decem exigere, id possint domini temporales, etiam si Rex minus exigat: exempli causa, si Rex exigeret vnum pro viginti. Sit

1 Prima conclusio. Domini temporales, qui dono, vel pretio, priuilegio, aut præscriptione, obtinuerunt à Rege alcaualas suorum oppidorum, non possunt illas augere vltra vnum pro decem. Patet, quia prædicti domini non alio modo acceperunt ius ad exigendum alcaualas, nisi in ea quantitate, quam Rex exigit per suas leges: ergo si Rex per suas leges tantum exigit vnum pro decem, non possunt ipsi amplius exigere; quia subrogatus sapit naturam illius, in cuius locum subrogatur, *cap. Ecclesia sanctæ Mariæ, et l. in pendente. & cap. cum tu, de vsur.* Sic Cordub summa, *9. l. 15.*

2 Secunda conclusio. Eiusmodi domini possunt minuire, & augere alcaualas in suis oppidis, sicuti Rex in suis, dummodo non augeant vltra decem pro centum, quamuis Rex illas misit in suo regno, exigendo vnum pro viginti, vel triginta: nec gratia, quam Rex aliquando facit suo regno, quod pro aliquo tempore non augeatur, est in præiudicium vectigalium, aut rerum familiarium hominum dominorum, idque quamuis ipsorum vasalli contribuant Regi ala secutia, seu vectigalia, sicut vasalli ipsius Regis. Ratio est, quia ista gabella omnino sunt horum dominorum, & habent ius, & dominium illarum, sicut & aliorum reddituum, quos percipiunt à suis vasallis. Atque ita nullam obligationem, aut dependentiam habent à Rege ad illas minuendas, quando Rex illas minuit. Ita Cordub. *quæst. 115.* vbi refert ita sæpè iudicatum fuisse in senatu Regio.

3 Vltima conclusio. Si aliquis dominus non haberet integrum dominium ad exigendas alcaualas, sed solum haberet ius ad exigendum, v. g. milia aureos ex alcaualis pannorum, vel aliter mercis, vel haberet ius ad percipiendum quarundam alcaualatum redditus talis oppidi, tunc non potest illas augere, vel minuire, quia non est omnino dominus illarum, vt bene Corduba ibi.

DVBIUM XV.

An pauperes, quibus ad victum necessaria non suppetunt, teneantur soluere gabellam, id est, alcaualam, aliaque vectigalia, vt pedagia, vel guidagia, Hispani portazgos, &c.

1 Videtur hos teneri; quia hæc gabellæ generatim sunt omnibus vendentibus, vel transeuntibus mercibus impositæ.

2 Sic conclusio. Si alicuius paupertas eò deueniret, vt se, ac suos alere non posset etiam cum mediocri lucro, quod soluta alcauala, & aliis vectigalibus, illi superest ex negotiatione, aut propter paucitatem pecunie, quam possit negotiationi exponere, aut quia habet multos filios, aut quia multa debita contraxit, aut propter alias necessitates, non tenetur soluere alcaualam, aut alia vectigalia. Probatur, quia in hoc casu fauet illi ius naturale, secundum quod prius debet se, suamque familiam alere, deinde ad Regis necessitates contribuere, ac iurare. Item quia Princeps est propter reipublicam, & non reipublica propter Principem; ergo prius subuenire debet reipublica suis

proptis necessitatibus, quam Principi. Sic multi viri docti à me consulti. Pro hac sententia est Glossa *l. omnes. la. 1. C. de annoni. & tribu. lib. 10. vers. Compelletur, & ibi Bart. num. 1. Rosella verbo priuilegium, num. 10. & ibi Syluest. quæst. 9. dicto 3. vbi dicunt quod licet officiales deputati à Principe ad recipiendas collectas Principi debitas, eas non possint remittere, fallit nisi ob nimiam paupertatem soluere debentis. Et additio quadam Bart. dicto num. 1. vbi docet cum Baldo *l. 2. §. si quis in iudicio, ff. si quis caut.* quod si statutum dicit appellentem debere soluere gabellas, aliàs appellatio sit deserta, non habet locum in non potente ob paupertatem soluere; quia dicitur ei remissa gabella ipso iure ab statuto. Faciunt etiam Felin. *cap. si qui resti, de testibus, num. 10.* Gigas *trall. de pensionibus, quæst. 80. num. 3.* Hippolytus *volunt. 1. consilio 10. num. 40.* vbi dicunt paupertatem excusare non soluentem collectas. Faciunt etiam Glossa *cap. cum instantia, de censibus, vers. indubite.* Panorm. *ibi num. 7.* Baeza *de inope debitorum, cap. 12. num. 21.* vbi dicunt visitatorem non debere exigere procuratorem à pauperibus. Item Iernia, Rolandus, Decius, quos refert, & sequitur Baeza *vbi supra cap. 18. num. 9.* qui dicunt pauperem non teneri ad collectam, nec tributum, nisi personale.*

DVBIUM XVI.

An qui contra legem prohibentem intromittit mercem in aliquam ciuitatem, vel regnum, teneatur soluere gabellam mercibus eiusdem speciei impositam pro eorundem intrusione.

1 Exemplum apponi potest in ciuitate Granatensi, vbi pro qualibet bombycis libra, quæ intromittitur, soluntur quindecim argentei; est tamen prohibitum ne ex Murcia Regno vlla introducatur bombyx, & ideo pro eius intruditione nullum est impositum vectigal: additur ergo, an qui ex regno Murcia clam illam intromittit, teneatur soluere gabellam impositam bombyci, quæ non est prohibita intromitti.

2 Aliquos viros doctos fertur fuisse huius sententiae, scilicet deberi vectigal impositum rebus similis formæ non prohibitis; quia virtualiter omnibus rebus eiusdem speciei, atque ad eò omnibus bombycis, quæ intromittuntur, censetur impositum idem tributum, licet non nisi ex tali parte intromitti petuntur.

3 Sic conclusio. Probabilis reputo deberi id tributum, nisi sit etiam impositum rebus prohibitis. Probatur, quia tributum soluere res est odiosa; ideoque ad id obligare non debemus, nisi quando expressè conset esse impositum: at in nostro casu non est expressè impositum; ergo. Item quia in dubio censendum est quæmpiam non esse obligatum ad tributum, vt ex superioribus constat: at hic casus saltem id dubius. Item quia Rex concessit conductori huius vectigalis quod posset alij ex ipsius conductoris licentia ex regno Murcia bombycem intromittere in Granatam: atque hæc licentia conceditur à prædicto conductore, dummodo sibi exhibeantur tres, vel quatuor argentei pro libra. Et tamen in bombyce Granatensi exigunt in integrum omnes quindecim argenteos. Est ergo manifestum non esse impositum illud tributum pro Murcia bombyce.

Tandem

